

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Københavns Kommune
Kultur- og Fritidsforvaltningen
Københavns Rådhus
1599 København V

borgmesteren@kff.kk.dk

Dato: **4 MAJ 2015**
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Kristian Gyde Poulsen
Sagsnr.: 2014-760-0383
Dok.: 1541658

Kære Carl Christian Ebbesen

1. Tak for dit brev af 28. november 2014 om et arrangement afholdt i Nørrebrohallen, som Hizb ut-Tahrir stod bag. Dit brev vedrører et både relevant og kompliceret spørgsmål. Jeg vil gerne beklage, at jeg ikke har svaret dig på et tidligere tidspunkt.

Du spørger til, om jeg ser nogle muligheder for at nægte udlejning af offentlige lokaler til arrangementer som det nævnte. Du anfører, at der efter din klare opfattelse om nødvendigt må en lovændring til. Du spørger endvidere til status på min forgænger Lene Espersens anmodning til Rigsadvokaten om at indhente oplysninger fra politikredsene og Politiets Efterretningstjeneste om Hizb ut-Tahrirs virksomhed med det formål løbende at vurdere, om der er grundlag for at forbyde foreningen.

2. For så vidt angår dit spørgsmål om status på vurderingen af grundlaget for et forbud mod Hizb ut-Tahrir kan jeg oplyse, at Rigsadvokaten har en skærpet opmærksomhed omkring Hizb ut-Tahrir og på baggrund af en indberetningsordning med politiet og PET løbende vurderer, om der er grundlag for at søge Hizb ut-Tahrir opløst. Og Rigsadvokaten giver mig selvfølgelig besked, hvis et sådant grundlag måtte opstå. For det er som nævnt min klare holdning, at vejen frem er at opløse Hizb ut-Tahrir, hvis der er grundlag for det.

3. Jeg vil gerne understrege, at der ikke skal herske tvivl om, at jeg mener, at Hizb ut-Tahrir skal opløses, hvis der er grundlag for det. For vi skal ikke acceptere, hvis antidemokratiske elementer forsøger at undertrykke de

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

grundlæggende værdier centreret omkring demokrati og frihed, som det danske samfund bygger på.

Jeg er således helt enig med dig i at tage afstand, hvis organisationer som Hizb ut-Tahrir anvender offentlige lokaler til at opfordre til tilslutning om sharia, kalifater og lignende.

I forhold til det konkrete juridiske spørgsmål om udlejning af lokaler skal jeg understrege, at jeg i sagens natur ikke har nærmere kendskab til de konkrete spørgsmål om udlejning af lokaler, der har været i Københavns Kommune, og Københavns Kommunes retningslinjer for udleje af lokaler. Og jeg finder under alle omstændigheder ikke at burde udtale mig herom, da det ikke hører under Justitsministeriets ansvarsområde.

Som det imidlertid også fremgår af den nedenstående redegørelse, har den enkelte kommunalbestyrelse mulighed for at sikre, at kommunens lokaler ikke anvendes til formål, som kommunen ikke ønsker at støtte, så længe det sikres, at betingelserne for anvendelse af lokalerne er saglige og sikrer en lige behandling af borgere og foreninger.

4. I forhold til spørgsmålet om reglerne for udlejning af lokaler kan Justitsministeriet mere generelt oplyse, at forvaltningsmyndigheder er underlagt en række almindelige (uskrevne) forvaltningsretlige principper, herunder et krav om saglig forvaltning. I kravet om saglig forvaltning ligger bl.a., at væsentligt lige forhold skal behandles lige i retlig henseende, og at forskelsbehandling skal være sagligt begrundet (lighedsgrundsætningen).

De almindelige forvaltningsretlige principper, herunder lighedsgroundsætningen, finder anvendelse både i forbindelse med forvaltningsmyndigheders udstedelse af retsakter og som udgangspunkt også i forbindelse med forvaltningsmyndigheders dispositioner af privatretlig karakter, som f.eks. udlejning af ejendomme. Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til en dom (gengivet i UfR 2007, s. 2522), hvor en lejeaftale mellem en kommune og en forretningsdrivende i et butikcenter blev anset for underlagt almindelige forvaltningsretlige principper, herunder lighedsgroundsætningen.

Københavns Kommunes udlejning af offentlige lokaler til arrangementer må således ske under iagttagelse af de almindelige forvaltningsretlige principper, herunder lighedsgroundsætningen.

5. Justitsministeriet kan desuden oplyse, at Københavns Kommunes adgang til at stille lokaler til rådighed for borgere og foreninger i øvrigt er reguleret i folkeoplysningsloven og i de ulovbestemte kommunalretlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse (kommunalfuldmagtsreglerne).

Folkeoplysningsloven henhører ikke under Justitsministeriets område, og jeg finder derfor ikke at burde udtale mig nærmere herom. Jeg har dog konstateret, at Københavns Kommune i et skriftligt svar af 25. april 2013 på et spørgsmål vedrørende kommunens udlån og udlejning af lokaler til Hizb ut-Tahrir har oplyst, at foreningen ikke er godkendt som folkeoplysende forening efter folkeoplysningsloven.

Kommunalfuldmagtsreglerne hører under Økonomi- og Indenrigsministeriet. Justitsministeriet har imidlertid drøftet Københavns Kommunes henvendelse med Økonomi- og Indenrigsministeriet og kan på den baggrund oplyse, at det følger af disse regler, at kommuner lovligt kan stille lokaler til rådighed for at imødekomme borgeres og foreningers behov for fællesfaciliteter til mødevirksomhed mv. med henblik på varetagelse af kulturelle eller idrætslige formål eller med henblik på at fremme nærdemokratiske aktiviteter i kommunen.

Kommunalfuldmagtsreglerne indeholder imidlertid ikke en pligt for kommuner til at stille kommunale lokaler til rådighed for borgere og foreninger i kommunen. Den enkelte kommunalbestyrelse kan derfor beslutte, at adgangen til at låne kommunale lokaler til brug for mødevirksomhed ikke skal være åben for alle. I så fald skal kommunalbestyrelsen dog fastsætte betingelser for udlån af lokalerne, der sikrer en saglig og ligelig behandling af borgere og foreninger, som ønsker at gøre brug af lokalerne. Kommunalebestyrelsen vil således være forpligtet til på samme vilkår at imødekomme ansøgning om lån af lokaler fra borgere eller foreninger, som opfylder de fastsatte betingelser.

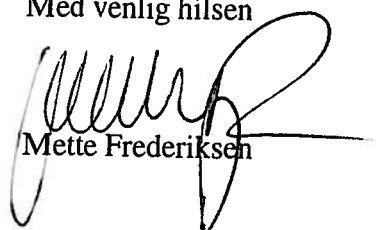
Det er den enkelte kommunalbestyrelse, som må beslutte, om der skal fastsættes betingelser for lån af kommunale lokaler.

Jeg kan i øvrigt henvise til vedlagte brev af 16. december 2004 fra den daværende minister for flygtninge, indvandrere og integration samt indenrigs- og sundhedsminister til den daværende kultur- og fritidsborgmester i Københavns Kommune.

Som det også fremgår af dette brev, har den enkelte kommunalbestyrelse sammenfattende som nævnt mulighed for at sikre, at kommunens lokaler ikke anvendes til formål, som kommunen ikke ønsker at støtte, så længe det sikres, at betingelserne for anvendelse af lokalerne er saglige og sikrer en lige behandling af borgere og foreninger.

Jeg vedlægger i øvrigt en kopi af en nylig besvarelse til Folketinget, hvor den nærmere status for Rigsadvokatens vurdering af spørgsmålet om opløsning af Hizb ut-Tahrir er beskrevet.

Med venlig hilsen

Mette Frederiksen

Kultur- og fritidsborgmester Martin Geertsen
Københavns Kommune
Rådhuset
1599 København V

Ministeren

Dato: 16. december 2004
J.nr.: 2004/5079-20
Fil-navn: Brev-mgeertsen-fin-m-
geertsen-fin

Kære borgmester

Tak for dit brev af 6. maj 2004 til indenrigs- og sundhedsministeren og til mig i anledning af debatten om foreningen Hizb-ut-Tahrir.

Du har i dit brev anført, at det efter din opfattelse er stærkt problematisk, at foreningen anvender skattefinansierede kommunale lokaler som platforme for en agitation, som skræmmer og skaber utryghed i andre befolkningsgrupper, og du har på den baggrund givet udtryk for din støtte til eventuelle initiativer, som går i retning af at udvide kommunernes frihed til *ikke* at anvise mødefaciliteter eller andre typer af offentligt finansierede "platforme" til visse organisationer eller foreninger.

Indenrigs- og sundhedsministeren har bedt mig svare på dit brev både på hans og på mine egne vegne.

Jeg vil på den baggrund gerne understrege, at der er tale om en vanskelig problemstilling mellem på den ene side hensynet til ytrings- og foreningsfriheden og på den anden side behovet for at bekæmpe holdninger, der vender sig mod selve det danske samfunds fundament. Dette betyder naturligvis ikke, at vi ikke skal forholde os til spørgsmålet om offentlig støtte til foreninger, der ønsker at fremme sådanne anti-demokratiske holdninger; tværtimod er det afgørende, at vi tager dette spørgsmål meget alvorligt.

Regeringen har i udspillet "Regeringens vision og strategi for bedre integration" fra juni 2003 og i det supplerende regeringsgrundlag fra august 2003 anført, at det er regeringens opfattelse, at offentlige myndigheder ikke skal støtte enkeltpersoner, foreninger m.v. og derved skabe grundlag eller rammer for f.eks. racistiske eller andre strafbare aktiviteter. Regeringen har derfor besluttet at gennemgå lovgivningen på området og i den forbindelse overveje behovet for at iværksætte yderligere initiativer.

Integrationsministeriet har på den baggrund hørt samtlige ministerier samt KL med henblik på at undersøge, om den eksisterende lovgivning har givet problemer i forhold til støtte til aktiviteter, som er omfattet af initiativet. Jeg vedlægger til din orientering et notat udarbejdet på baggrund af de indkomne svar fra ministerierne og KL og kan i øvrigt oplyse, at Integrationsministeriet snarest vil drøfte notatet med Justitsministeriet med henblik på at tage stilling til spørgsmålet om behovet for at iværksætte yderligere initiativer.

En gennemlæsning af de modtagne svar efterlader dog ikke indtryk af, at de gældende regler og deres administration i praksis har givet problemer i relation til de i initiativet anførte aktiviteter, men dette udelukker ikke, at der kan være behov for ændringer eller præciseringer.

Særligt for så vidt angår spørgsmålet om kommuners adgang til at stille lokaler til rådighed for borgere og foreninger er dette dels reguleret i folkeoplysningsloven, jf. lovbestemt nr. 535 af 14. juni 2004, dels reguleret i de ulovbestemte kommunalrettlige grundsætninger om kommuners opgavevaretagelse (kommunalfuldmagtsreglerne).

Af folkeoplysningsloven, der har til formål med respekt for forskellige holdninger at sikre offentlige tilskud m.v. til den frie folkeoplysende virksomhed, fremgår, at kommunalbestyrelsen yder tilskud til den frie folkeoplysende virksomhed, herunder ved at stille offentlige lokaler til rådighed.

Det er en betingelse for tilskud efter loven og for anvisning af offentlige lokaler, at den frie folkeoplysende virksomhed er etableret af en folkeoplysende forening med vedtægt, jf. herom nærmere lovens § 3. Af bestemmelsen i lovens § 4 følger bl.a., at en folkeoplysende forening er en forening, der tilbyder folkeoplysende voksenundervisning eller frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde.

Det er endvidere fastsat i lovens § 33, stk. 3, at aktiviteter for børn og unge af idébestemt, politisk og religiøs art skal sidestilles med anden folkeoplysende aktivitet for børn og unge. Ifølge bemærkningerne til loven indebærer bestemmelsen, at de nævnte aktiviteter ikke kan undtages fra kommunens generelle tilskudsordninger, men der kan som ved øvrige folkeoplysende aktiviteter for børn og unge fastlægges forskellige satser for denne støtte alt efter aktivitetens indhold og funktion.

Den enkelte kommunalbestyrelse har et vidtgående skøn ved anvisning af lokaler efter loven. Der kan i den forbindelse henvises til Østre Landsrets dom af 21. december 1995, hvori landsretten ikke fandt grundlag for at tilsidesætte en kommunalbestyrelses skøn vedrørende afslag på støtte til en motorcykelklub i henhold til den dagældende lov om støtte til folkeoplysning. Landsretten henviste i den forbindelse til, at der i loven var indrømmet den enkelte kommunalbestyrelse mulighed for ud fra lokale hensyn at udøve et vidtgående skøn ved afgørelsen af, hvilke aktiviteter eller undervisningsformer der i den enkelte kommune anses for folkeoplysende og dermed tilskudsberettigede.

Der følger ikke af lovgivningen i øvrigt nogen forpligtelse for en kommunalbestyrelse til at stille lokaler til rådighed for foreninger, men det følger af kommunalfuldmagtsreglerne, at kommuner lovligt kan stille kommunale lokaler til rådighed for at imødekomme borgere og foreningers behov for fællesfaciliteter til mødevirksomhed m.v. med henblik på varetagelse af kulturelle eller idrætslige formål eller med henblik på at fremme nærdemokratiske aktiviteter i kommunen.

Da kommunalfuldmagtsreglerne ikke indeholder pligt for kommuner til at stille kommunale lokaler til rådighed for borgere og foreninger i kommunen, kan den enkelte kommu-

nalbestyrelse beslutte, at adgangen til at låne kommunale lokaler til brug for mødevirk-somhed ikke skal være åben for alle. I så fald skal kommunalbestyrelsen dog fastsætte betingelser for udlån af lokalerne, der sikrer en saglig og ligelig behandling af borgere og foreninger, der ønsker at gøre brug af lokalerne. Kommunalbestyrelsen vil således være forpligtet til på samme vilkår at imødekomme ansøgning om lån af lokaler fra borgere eller foreninger, som opfylder de fastsatte betingelser.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse, som må beslutte, om der skal fastsættes betin-gelser for lån af kommunale lokaler. De fastsatte betingelser skal i så fald – som anført ovenfor – være saglige og sikre lige adgang for borgere og foreninger i kommunen. Om dette er tilfældet, må bero på en konkret vurdering af indholdet af og formålet med be-tingelserne set i forhold til karakteren af de aktiviteter, der rammes af de fastsatte betin-gelser.

En kommunalbestyrelse kan beslutte, at kommunens lokaler alene udlånes til gennem-førelse af bestemte typer af aktiviteter. Det bemærkes i den forbindelse, at mens der ef-ter folkeoplysningsloven gælder visse krav om sidestilling af idébestemte, politiske og religiøse aktiviteter med anden folkeoplysende aktivitet, jf. herom ovenfor, gælder der ikke noget krav herom efter kommunalfuldmagtsreglerne. Dette indebærer, at en kom-munalbestyrelse kan beslutte, at kommunens lokaler ikke skal udlånes til foreninger, der udøver sådanne aktiviteter.

Uanset at en forening opfylder de generelle lovlige kriterier for en kommunes udlån af lokaler, kan kommunalbestyrelsen efter omstændighederne lovligt afvise udlån af loka-ler, hvis der er konkret grund til at antage, at den forening, der ønsker at låne lokaler, vil anvende lokalerne til ulovlige aktiviteter, f.eks. vold eller racistiske udtalelser. En konkret risiko for alvorlig uro i forbindelse med aktiviteten kan også udgøre en saglig grund.

En kommunalbestyrelse kan endvidere lægge vægt på, om betingelserne for medlem-skab af foreningen og betingelserne for adgang til de møder, som afholdes i kommunale lokaler, er saglige og i overensstemmelse med lovgivningen.

Det er således sammenfattende min opfattelse, at den enkelte kommunalbestyrelse har mulighed for at sikre, at kommunens lokaler ikke anvendes til formål, som kommunen ikke ønsker at støtte, så længe det sikres, at betingelserne for anvendelse af lokalerne er saglige og sikrer en lige behandling af borgere og foreninger.

Med venlig hilsen

Bertel Haarder

JUSTITIS MINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Udvalget for Udlændinge- og Integrationspolitik
Christiansborg
1240 København K

Dato: 6. februar 2015
Kontor: Sikkerheds- og Forebyg-
gelseskontoret
Sagsbeh: Andreas Christensen
Sagsnr.: 2015-0032/27-0103
Dok.: 1454072

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 307 (Alm. del), som Folketingets Udvalg for Udlændinge- og Integrationspolitik har stillet til justitsministeren den 13. januar 2015. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Martin Henriksen (DF).

Mette Frederiksen

/
Rikke-Louise Orum Petersen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 307 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg for Udlændinge- og Integrationspolitik:

”Vil ministeren oplyse, om der foregår en systematisk indsamling til en central enhed om de politianmeldelser og indberetninger, der løbende kommer om Hizb ut Tahrir med det formål at forbyde foreningen?”

Svar:

Jeg vil gerne starte med at understrege, at det danske samfund bygger på en række grundlæggende værdier centreret omkring demokrati og frihed. Regeringen vil ikke acceptere, hvis antidemokratiske elementer forsøger at undertrykke disse værdier.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”Rigsadvokaten afgav den 15. januar 2004 en redegørelse til Justitsministeriet om eventuel opløsning af organisationen Hizb-ut-Tahrir i henhold til grundlovens § 78. Rigsadvokatens konklusion i redegørelsen var, at der ikke var grundlag for at søge foreningen opløst ved dom, idet det måtte antages, at der ikke ville kunne føres det fornødne bevis for, at betingelserne i grundlovens § 78 for opløsning af foreningen var opfyldt.

I lyset af en dom af 28. februar 2007 fra Østre Landsret, hvor Hizb-ut-Tahrirs daværende talsmand blev idømt 60 dages fængsel for overtrædelse af straffelovens § 266 b om racediskrimination mv., anmodede Justitsministeriet Rigsadvokaten om at overveje, om det på ny burde undersøges, om der var grundlag for at søge foreningen opløst ved dom.

Rigsadvokaten afgav på den baggrund den 19. juni 2008 en supplerende redegørelse om eventuel opløsning af Hizb-ut-Tahrir i henhold til grundlovens § 78. Rigsadvokaten konkluderede i redegørelsen, at hverken den omtalte dom fra Østre Landsret eller de i øvrigt fremkomne oplysninger gav grundlag for at søge foreningen opløst ved dom i henhold til grundlovens § 78.

Rigsadvokaten tilkendegav dog samtidig, at selvom der ikke aktuelt var grundlag for at rejse en sag om forbud mod Hizb-ut-Tahrir, kunne der dog være anledning til en skærpet opmærksomhed i forhold til foreningen.

Rigsadvokaten iværksatte herefter i juli 2008 en ordning, hvorefter rigsadvokaturen løbende skal modtage indberetning fra

politikredsene og statsadvokaterne om forhold, der kan have betydning for spørgsmålet om et forbud mod Hizb-ut-Tahrir. Rigsadvokaten anmodede samtidig Politiets Efterretningstjeneste om løbende orientering om relevante oplysninger om foreningen.

Jeg kan oplyse, at Rigsadvokaten ikke har modtaget oplysninger, der giver anledning til en ændret vurdering af, hvorvidt der bør tages skridt til at søge foreningen opløst ved dom i henhold til grundlovens § 78.”

Det er regeringens klare opfattelse, at Hizb ut-Tahrir skal søges opløst, hvis der på baggrund af Rigsadvokatens vurdering på et tidspunkt findes grundlag herfor.